ESITTELY- JA KESKUSTELUTILAISUUS · HEINSUON KOULU · 4.11.2026

NELJÄ KYLÄÄ. YKSI HOLLOLA.

Kylien koulut ovat koko kunnan asia. Ensin näyttö – sitten päätös.

Riippumattoman selvityksen keskeiset tulokset – Herrala · Nostava · Pyhäniemi · Hämeenkoski

Kari Lehtola · opetustoimen ylitarkastaja emeritus · Tmi Kari Lehtola

karilehtola.fi/hollola-selvitys

Kari Lehtola

Opetustoimen ylitarkastaja emeritus · opetusalan asiantuntija ja konsultti

1 · ARVIOIJA JA MENETELMÄ

Riippumaton arvio – ei puolustuspuhe

Kysymys

Ei ”pitääkö kyläkoulut säilyttää”, vaan: kantaako kunnan tieto sen, mitä sillä aiotaan päättää?

Aineisto

Kunnan omat asiakirjat ja tietopyyntövastaukset. Jokaiselle havainnolle lähde ja näyttöaste.

Todistustaakka

Muutoksen esittäjällä – ei kylillä. Sama tarkastus koskee myös tätä selvitystä.

Tilaaja ja rahoitus

Herralan Martat ry. Kuntalaisten, yhdistysten ja yritysten yhteinen keräys. Johtopäätökset ovat tekijän.

KOKONAISARVIO YHDELLÄ LAUSEELLA

Syy ei ole raha.
Syy on menettely.

Talouspaine on todellinen. Kyläkoulusäästöä ei ole osoitettu.

Kunnanhallituksen 28.9.2026 lausunnoille lähettämä palvelusuunnitelma ei nykyisessä muodossaan ole riittävä perusta valtuuston päätökselle kyläalueiden palveluista.

8 / 9

13.9. päättäjille esitetystä kysymyksestä vailla vastausta 28.9. luonnoksessa

12

ydinhavaintoa – jokaisella lähde ja näyttöaste todistustaulukossa

4 / 4

kyläkoulua säilyy – asiantuntijan pääsuositus

1 · MITEN TÄHÄN TULTIIN

Linja kääntyi syyskuussa – asiakirja ei kääntynyt mukana

7.11.2016
Valtuusto siirtää 5.–6. luokat keskuskouluihin – kolmesta kyläkoulusta 1–4-kouluja

22.1.2026
FCG:n palvelutarveselvitys valtuustoseminaarissa

18.3.2026
Sivistys- ja hyvinvointivaliokunta yksimielisesti: yhdeksän selvitystä puuttuu

13.9.2026
Selvityksen ennakkohavainnot päättäjille: yhdeksän kysymystä

14.9.2026
Kunnanhallitus 6–5: Herralan koulu säilyy, Heinsuo jatkaa 5.–9. luokkien kouluna

28.9.2026
Lausuntoluonnos – Herralan lakkautuslaskelma jää päätöksen taulukkoon

6.10.2026
Riippumaton selvitys päättäjille ja julkiseksi

Nyt
Lausuntoaika päättyi 20.10. – valtuuston päätös edessä

Lähteet: KV 7.11.2016 § 67; SiHy 18.3.2026; KH 14.9.2026 § 248 ja 28.9.2026 § 262. Raportti luvut 1.8 ja 1.10.

NELJÄ KYLÄÄ. YKSI HOLLOLA.

Kyläkoulut muodostavat koko kunnan alueellisen palveluverkon.

2 · NELJÄ KYLÄÄ

Neljä kylää, neljä vahvuutta – kunta mittaa ne yhdellä luvulla

Herrala

Vakaa ja omatoiminen

Oppilaita 37–43 koko ennustejakson

Käyttöaste 57,5 %, päiväkoti 90,5 %

Valokuitu kylän omin voimin, osuuskuntana

Nostava

Kunnan pääkasvusuunta

Tavoitteena noin 7 000 asukkaan asemataajama

Kyyhkylä I: 79 omakoti- ja 8 rivitalotonttia

Ensimmäinen vaihe: +10–17 koululaista

Pyhäniemi

Suurin 1–4-kyläkoulu

Oppilaita 61–78 – kaukana rajasta

Päiväkoti siirtyy koululle 2027

Koulun salissa 19 iltavarausta viikossa

Hämeenkoski

Entinen kuntakeskus

1–6-koulu; ennuste 111 → 68 – lasku otetaan vakavasti

Kampus: koulu, päiväkoti, Koskihalli ja keittiö

Nuorisotila, Wellamo-opisto, kerhot

> Jokaisen kylän tulevaisuuden ratkaisee eri tekijä – **eikä yksikään niistä ole oppilaiden absoluuttinen määrä.**

Lähteet: FCG s. 54–59; PS 28.9.2026 s. 12–16, 44–52; Timmi vko 39/2026. Raportti luku 2.

Kunta sanoo sen itse: kyläkoulu on elinvoimatekijä

Kyläkoulun tulevaisuus on koko kunnan asia.

”

Kyläkoulut ovat ”sekä palvelu, yhteisöllinen kohtaamispaikka että elinvoimatekijä”.

Palvelusuunnitelma s. 51

”

”Kylän yhteisöllisyyden rakenteilla on kuitenkin jopa suurin merkitys uusien asukkaiden viihtyvyyteen.”

Palvelusuunnitelma s. 52

”

Vaikuttavassa kylämarkkinoinnissa ”avainasemassa ovat asukkaiden oma viestintä”.

Palvelusuunnitelma s. 52

Kunta nojaa kylien omaan vetovoimaan – **ja tekee samassa asiakirjassa niiden koulujen jatkuvuudesta ehdollisen.**

Lähde: Palvelusuunnitelman lausuntoluonnos 28.9.2026 s. 51–52. Raportti luvut 2 ja 9.1.

3 · TALOUS

Suurin osa säästöstä ei tarvitse yhtään koulua

Pohjaesityksen laskennallinen säästö **995 000 € vuodessa**

Ei riipu yhdenkään koulun tai päiväkodin lakkauttamisesta

Tuen järjestäminen, lakiuudistus 1.8.2025 – 225 000 €

Opetustuntien vähenemä – 180 000 €

Vaativa esiopetus Kankaalle – 175 000 €

Yksikkörakenteen muutokset

Koulurinteen päiväkoti 185 000 €

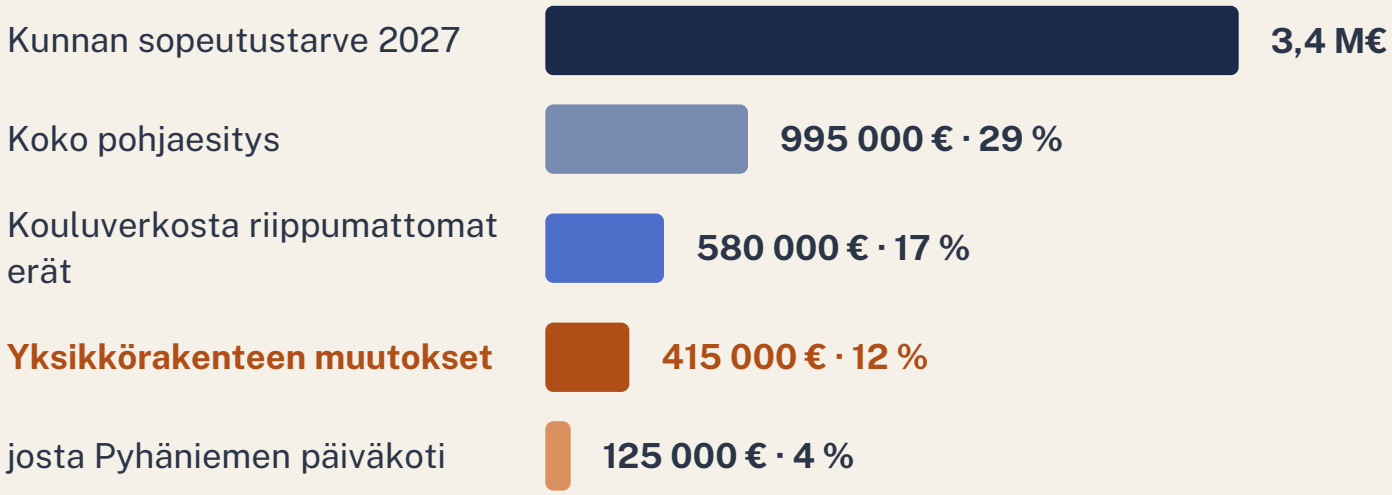
Kalliolan päiväkoti 145 000 €

Pyhäniemen päiväkoti 125 000 € · Kalliolan koulu −40 000 €

Herkkyystarkastelun alarajallakin riippumaton osuus on noin 55 %. Lähde: KH 28.9.2026 § 262, PS s. 47; luokittelu johdettu. Raportti luku 3.

3 · MITTASUHTEET

Yksikkömuutokset kattavat enintään kahdeksasosan – neljän kylän osuus on 4 %

4 %

Neljän kylän ainoa erä pohjaesityksessä: Pyhäniemen päiväkoti, 125 000 € – ja sekin jää kylään.

Kunnanhallitus itse: palvelusuunnitelma ei ”sellaisenaan” toteuta talouden tasapainotusta. Tilikauden tulos oli positiivinen joka vuosi 2020–2025. Sopeutustarve on ennuste, ja epävarmuus on molempiin suuntiin. Lähteet: KH 17.8.2026 § 217; KH 28.9.2026 § 261–262; PS s. 5 ja 47. Raportti luku 3.4.

3 · MISSÄ KUSTANNUS ON

Opetus on Hollolassa jo edullista. Kalliita ovat kuljetukset ja hallinto.

Opetus / oppilas

−6 %

5 735 € – koko maa 6 121 €

Maan keskiarvoa edullisempi

Kuljetukset / oppilas

×2,1

965 € – koko maa 455 €

36 % oppilaista kuljetetaan

Hallinto / oppilas

×1,5

1 298 € – koko maa 861 €

Keskiarvoa kalliimpi

Hollolassa keskittäminen ei vähennä kuljetuksia – **kunnan oma Herrala-laskelma lisäsi niitä 75 000 € vuodessa.**

Lähteet: FCG 22.1.2026 s. 34 (vertailuvuotta ei merkitty); PS s. 12–13. Raportti luku 3.3.

3 · HERRALAN LASKELMA

Päätös muuttui – laskelma jäi

Herralan koulun ja päiväkodin lakkautuksen vuotuinen säästövaikutus, samoin perustein (poistot ja kuljetukset mukana):

1,8 ×

Kunnan luku on lähes kaksinkertainen – ja laskettu eri koulurakenteelle

Ei luovutettu

Laskentaketju evättiin sisäisenä työaineistona

315 000 €

”menetetty säästö” Herralan säilyttämisestä – johdettu lakkautuslaskelmasta

Lähteet: PS s. 12–13; KH 28.9.2026 § 262 (ptk s. 40–41); FCG s. 71–72; päätös 25.9.2026 § 12. Raportti luku 4.

3 · KUNTA OMIN SANOIN

”Mikäli aiemmassa valmistelussa olisi virheellisyyksiä, niitä ei enää korjata.”

– Hollolan kunta, tietopyyntöpäätös 25.9.2026 § 12

> Valmistelu ei ole päättynyt. Samat luvut ovat 28.9. lausuntoluonnoksessa – ja luonnos itse edellyttää, että suunnitelma yhteensovitetaan uudelleen, kun linjaus muuttuu (s. 4).

Raportti luvut 4.4 ja 10.5

3 · VAIHTOEHTOJEN VERTAILU

Hylätty vaihtoehto sai arvioinnin – valittu ei

HYLÄTTY: HERRALAN LAKKAUTTAMINEN

Arvioitu, hyödyt kuvattu

”tarkoituksenmukaisempiin ryhmiin”

”poistaisi yhdysluokkatarvetta”

”laajemmat sosiaaliset verkostot”

VALITTU: HERRALAN JATKAMINEN

Ei laskelmaa, ei arviota

Perusteluna kunnanhallituksen ”kokonaisarvio”, jonka sisältöä ei kerrota.

Investointiluvusta neljä versiota: 500 000–812 000 €.

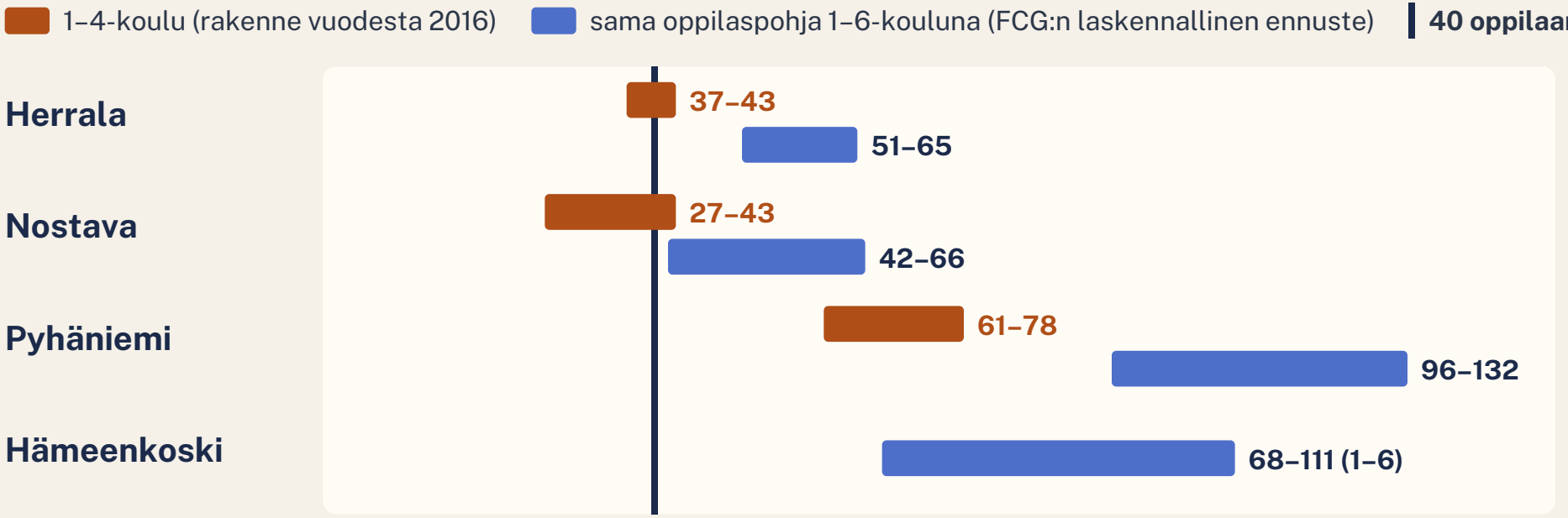
1,1 M€ → 0,7 M€

5.–6. luokkien palautusvertailu laskee Herralan jatkamisen kahdesti. Korjattukin luku tukee kunnan johtopäätöstä täyden palautuksen kalleudesta – mutta kuljetukset ja välimuodot jäivät laskematta.

Lähteet: EVA 28.9.2026 s. 9–10 ja 15; PS s. 12–13, 27–28; FCG s. 30 ja 72. Raportti luku 5.

4 · 40 OPPILAAN KYNNYS

Kunta pienensi koulut – nyt se mittaa niiden pienuutta

40 = 10 oppilasta / luokka 1–4-koulussa, mutta 6,7 / luokka 1–6-koulussa

0 / 4 kyläkoulua alittaisi rajan 1–6-luvuilla vuosina 2025–2032

Herrala alittaa rajan samana päivänä, kun se päätetään säilyttää

Ennusteet 2025–2032 ilman esioppilaita. Lähteet: FCG s. 53–60; KV 7.11.2016 § 67; PS s. 53. Raportti luku 6.

4 · NOSTAVA

Kunnan pääkasvusuunnassa raja laukeaa ennen ensimmäistäkään katua

2026–2027

Koulu alittaa 40 oppilaan rajan – ja pysyy sen alla joka vuosi

2026 loppu

Kyyhkylä I -asemakaavan tavoiteaikataulu

2029

Kadunrakentaminen alkaa, vaihe 1

2030

Kiertoliittymä

2031–2034

Vaiheet 2–5

7 000

asukkaan asemataajama on kunnan tavoite Nostavalle

+10–17

koululaista pelkästä 1. vaiheesta, 5 vuotta tonttien luovutuksesta

Koulu asemataajaman **ensimmäiseksi palveluksi – ei viimeiseksi.**

Lähteet: FCG s. 58; PS s. 44–45; Investointiohjelma 2024–2035 s. 7; elva 24.3.2026 § 50. Raportti luvut 6.3 ja 9.2.

5 · TALOUDEN TULOPUOLI

Säästölaskelma mittaa menot. Lapsiperhe on tulo.

LAPSIPERHEEN TULOARVO KUNNALLE · MALLILASKELMA

25 000–30 000 €

vuodessa: kaksi keskituloista aikuista ja kaksi peruskouluikäistä lasta

Kunnallisvero 8,30 % · 7 174 €
Valtionosuusvaikutus 2 × 8 833,75 € · 17 668 €
Muut asukasperusteiset tulot · 0–5 000 €

Jos Herralan lakkautus säästäisi kunnan oman konsultin arvion mukaiset 224 500 € vuodessa, se vastaisi

7–9 lapsiperheen vuotuista tuloarvoa

Kapeimmin laskettuna – pelkkä kunnallisvero – noin 31 perheen veroa.

> **Säästölaskelma, joka sisältää vain menot, on puolikas laskelma.** Kun koulu jatkaa, perheen poismuutto ei juuri vähennä menoja – mutta tulot lähtevät.

Malli Lehtola 2026; Veronmaksajat 2026; VM VN/35065/2025; FCG s. 71–72. Ehdollinen laskelma, ei ennuste.

5 · SUOMEN KOULUVERKKO

Kouluja on 60 % vähemmän – oppilaita vain noin 9 %

Peruskoulut

−60 %

4 847 (1990) → 1 922 (2026)

Oppilaat

−9 %

587 000 → 537 000

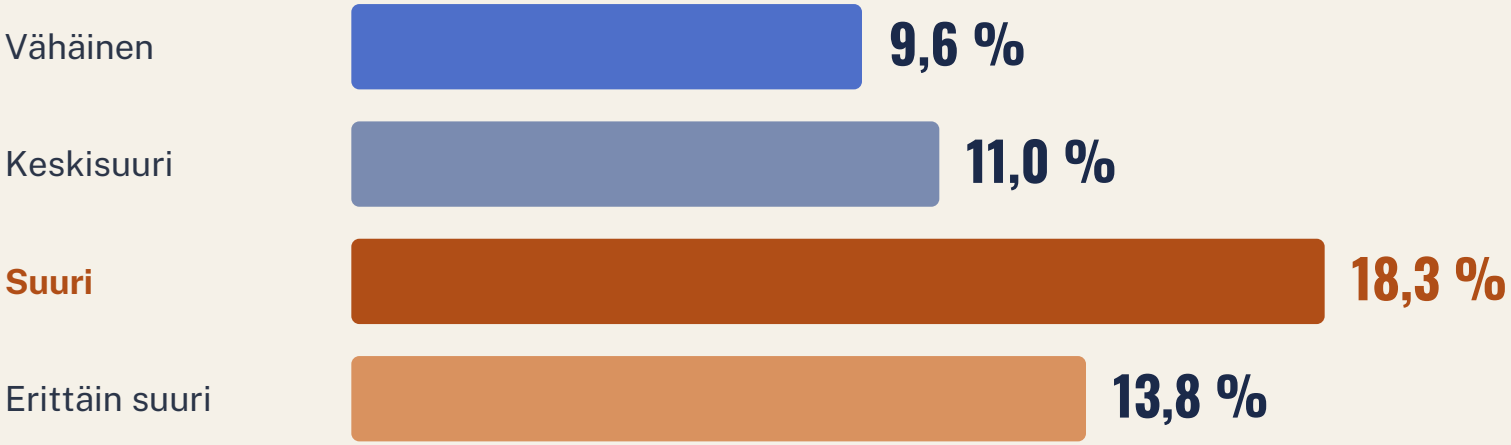
Vuosina 2010–2020 lakkautettiin 657 peruskoulua – 23,8 % kaikista. **Karvi selvitti, mitä siitä seurasi.**

Lähteet: kansalliset koulu- ja oppilastilastot 1990 ja 2026, koonnut K. Lehtola; Karvi, Julkaisut 29:2022.

5 · KARVIN ARVIOINTI: MENOT

Eniten supistaneissa kunnissa menot kasvoivat nopeimmin

Koulutus- ja kulttuurimenojen kasvu asukasta kohden 2015–2020 kouluverkkomuutoksen voimakkuuden mukaan

1,4–1,9 ×

menojen kasvu vähäisiin muutoksiin verrattuna

Kuvaileva tarkastelu: yhteys, ei todistettu syy-seuraussuhde. Mutta se ei anna perustetta olettaa, että keskittäminen itsessään hillitsisi menoja.

Lähde: Karvi, Julkaisut 29:2022, liite 2 (MDI Public Oy), Manner-Suomen 293 kuntaa. Raportti luku 8.4.

Kun koulu lähtee, kierre voi alkaa

Lähikoulu lakkautetaan → **Vetovoima lapsiperheille heikkenee** → **Lähtömuutto kasvaa, lapsia on vähemmän** → **Seuraava koulu on ”liian pieni”**

−7,4 %

väestö 5 km säteellä, kun maaseudun koulu lakkautettiin

−4,6 %

väestö 5 km säteellä, kun koulu jatkoi

Karvi: kouluverkkomuutoksiin liittyi viitteitä **lähtömuuton lisääntymisestä**. Kierre on riskimekanismi – siksi se on arvioitava ennen päätöstä.

Lähteet: Lehtonen 2021 (vuodet 2011–2018); Karvi, Julkaisut 29:2022. Raportti luvut 2.4 ja 9.

Koulun sali on kylän hyvinvointi-infrastruktuuria – säästölaskelmassa sitä ei ole

43

iltavarausta ja noin **62,5 tuntia** kolmen kyläkoulun saleissa yhdessä viikossa

Koulu	Varauksia	Tunteja
Pyhäniemi	19	n. 24,5
Herrala	16	n. 22
Nostava	8	n. 16

Lasten liikuntakerhot, salibandy, lentopallo, jumppa, jooga, kuntopiiri, perheliikunta ja perhesähly – pääosin koko lukuvuoden kausivuoroja. Hämeenkosken Koskihalli tulee näiden lisäksi.

2020: valtuuston aineisto arvioi salien poistuman noin 200 varaukseksi kuukaudessa.

2026: vastaavaa arviota ei ole tehty. Sali näkyy laskelmassa vain kiinteistökuluna.

Lähteet: Timmi vko 39/2026 (yksi viikko, ilman koulupäivän kerhoja); KV 17.2.2020 § 6. Raportti luku 9.4.

Kankaan palo osoitti riskit todeksi – yksikään palveluverkon arvio ei käsittele niitä

10.8.2025

Kankaan koulu paloi. Oppilaat väistötiloihin, kuljetukset uuteen osoitteeseen.

12 / 20

Kuljetuskalusto väistötilanteessa – perusopetuksen korkeimpia riskejä kunnan valmiussuunnitelmassa

0 / 4

palveluverkon vaikutusarviota käsittelee varautumista tai huoltovarmuutta

”Lyhytkin keskeytys lähiopetuksessa voi aiheuttaa merkittävää haittaa lapsen oppimiselle.”

Kunnan oma valmiussuunnitelma. Koulukiinteistöjen määrä, sijainti ja etäisyydet ovat osa kunnan kykyä turvata opetus häiriötilanteessa – **sitä ei ole arvioitu.**

Lähteet: SiHy-valmiussuunnitelma (SiHy 21.8.2024 § 96); EVA 9/2024, 5/2025, 4/2026, 28.9.2026. Raportti luku 9.5.

6 · LAPSEN ETU

Lapsen etu mainitaan kerran – ehtolauseessa

0

kertaa ”lapsen etu” 53-sivuisessa palvelusuunnitelmassa

1

maininta vaikutusarvioinnissa: myönteistä, ”jos ratkaisut toteutetaan lapsen edun – – näkökulmasta”

0

alakouluikäisten lasten omaa kuulemista

2016 – kunta osasi

Huoltajia kuultiin 15.–29.9.2016 yhdeksässä koulussa, Herrala mukaan lukien. Päätös tehtiin vasta sen jälkeen.

2026 – yleinen lausuntokierros

Ei koulukohtaisia kuulemisia. Nuorisovaltuusto ei ole 7–10-vuotiaiden kyläkoululaisten oma kanava.

Lähteet: PS ja EVA-kooste 28.9.2026 (sanahaku); KV 19.10.2009; KV 7.11.2016 § 67; KH 28.9.2026 § 262. Raportti luku 7.

LOS kertoo mitä. LAVA kertoo miten.

LOS – VELVOITE

3 art. Lapsen etu on otettava ensisijaisesti huomioon kaikissa lapsia koskevissa toimissa.

12 art. Lapsella on oikeus ilmaista näkemyksensä häntä koskevissa asioissa – ja saada niille painoarvo.

PL 6 § 3 mom. Lasten tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti.

LAVA – MENETELMÄ

Tehdään **ennen** kuin ratkaisu on valittu – ei sen perusteluksi.

Vertaa todellisia vaihtoehtoja keskenään.

Kuulee lapsia ikätasoisesti ja näyttää, miten heidän näkemyksensä vaikuttivat.

> Lapsivaikutusten arviointi ei ole lomake. **Se on päätöksenteon menetelmä.**

Lähteet: YK:n lapsen oikeuksien sopimus (SopS 59–60/1991) 3 ja 12 art.; perustuslaki 6 § 3 mom. Raportti luku 7 ja liite D.

Hollolan arviointi kuudella kysymyksellä

Kriteeri	Hollola 2026	Tila
Ennakollinen	Kunnan mukaan tehdään vasta päätösesitysten valmistelussa	Ei
Vaihtoehtoja vertaileva	Vain yleisellä tasolla, vaihtoehtoja ei eritellä	Ei
Lapsiryhmät ja alueet	Maaseutu nimetään, kylätason vaikutuksia ei kuvata	Osin
Lasten oma kuuleminen	Ei toteutettu eikä suunniteltu alakouluikäisille	Ei
Monialainen	Opiskeluhuollon tai hyvinvointialueen osuus ei näy	Avoin
Vaikutus valmisteluun	Herralan säilyminen perustui KH:n äänestykseen	Ei näy

Kunta kuvaa tilaa kahdella tavalla: valiokunnalle arviointi oli **tehty 15.4.2026**, tietopyyntövastauksessa 24.8. se **tehdään vasta myöhemmin**.

Karvi: lähes 45 % kunnista ei ollut tehnyt lapsivaikutusten arviointia palvelujaan suunnitellessaan. **Korjaus on kunnan omissa käsissä.**

Lähteet: EVA-kooste 28.9.2026; SiHy-aineisto 15.4.2026; tietopyyntövastaus 24.8.2026; Karvi 29:2022. Raportti 7.5, liite D.

Seitsemänvuotias ei ole viisitoistavuotias. Alakouluverkon on oltava lähempänä lasta.

PoL 6 § – pääsääntö

Matkat mahdollisimman turvallisia ja lyhyitä. Ratkaisu arvioidaan tätä vasten.

PoL 32 § – poikkeuksen raja

Enintään 2,5 tuntia odotuksineen (13 v täyttäneellä 3 h). Raja, ei tavoite.

Lähikoulu – kunnan osoittama

Yhden oppilaaksiottoalueen mallissa ryhmäkoko voi ohjata lapsen muualle kuin lähimpään kouluun.

36 %

oppilaista on jo nyt kuljetusoppilaita.

Kuljetuksissa nojataan jatkossa ensisijaisesti joukkoliikenteeseen – kunta myöntää itse, ettei se riitä kaikilla alueilla.

Matkojen pituuksia tai kestoja ei esitetä yhdestäkään kylästä.

Lähteet: perusopetuslaki 628/1998 6 ja 32 §; PS s. 10 ja 38; EVA s. 18 ja 23; FCG s. 34. Raportti luvut 7.4 ja 7.6.

Yhdysluokka on tarkoituksenmukainen sivulla 23 – ja laaturiski sivulla 51

Sivu 23

Pienemmissä kouluissa opetus järjestetään ”tarkoituksenmukaisesti muodostetuissa yhdysluokissa”.

Sivu 20

Kunnan oma alkuluokkamalli on ”lapsen kannalta tarkoituksenmukainen, turvallinen ja oppimista tukeva” – eikä pienissä kouluissa ”eroa – – mitenkään” yhdysluokasta.

Sivu 51

Raja ylittyy, ja ”tukeutuminen arvovalintaan peittää alleen merkittäviä piilokustannuksia”.

0 lähdettä sivun 51 väitteelle. Sana **”oppimistulos”** ei esiinny palvelusuunnitelmassa eikä vaikutusarvioinnissa kertaakaan.

Lähde: Palvelusuunnitelman lausuntoluonnos 28.9.2026 s. 20, 23 ja 51; EVA s. 14. Raportti luvut 8.1–8.2.

Yhdysluokka ei ole laatuluokitus. Se on tapa järjestää opetusta.

≈ 0

Oppimistulosten ero yhdysluokan ja vuosiluokan välillä

Veenman 1995, 1996

Vertais- ja mallioppiminen: nuoremmat oppivat vanhemmilta, vanhemmat opastaessaan

Korpinen 2010; Peltonen 2010

Itsenäisyys ja vastuu vahvistuvat; pysyvä oppimisyhteisö

Kalaoja 2010; Karlberg-Granlund

20 g §

Perusopetuslaki ei aseta yhdysluokkaa toissijaiseksi laadun perusteella

PoL 628/1998

Tuki on resursointikysymys, ei pienen koulun ominaisuus. **Kunta lisäsi itse laskelmassaan kolmelle kyläkoululle 0,5 htv laaja-alaista erityisopettajaa.**

Lähteet: Veenman 1995 ja 1996; Mason & Burns 1996; Korpinen 2010; Peltonen 2010; Kalaoja 2010; PS s. 25. Raportti 8.3, liite C.

8 · REILU KOKONAISKUVA

Mitä kunta perustellusti sanoo – ja mitä se ei ole osoittanut

Totta – selvitys ei kiistä

Talouden sopeutustarve on todellinen.

Hämeenkosken ja Nostavan ennusteissa on todellista laskua.

5.–6. luokkien palautus kaikkiin kyläkouluihin olisi kallis.

Pyhäniemen päiväkoti koululla voi olla lapselle hyvä ratkaisu.

Ei osoitettu

Että kyläkouluista luopuminen vahvistaisi kunnan taloutta.

Että 40 oppilasta mittaisi koulun elinkelpoisuutta.

Että yhdysluokka olisi Hollolassa laaturiski.

Että vaikutukset lapsiin olisivat hallittavissa.

> Keskittäminen voi joskus olla perusteltua ja joskus ei. **Sitä ei ratkaista oletuksella vaan laskemalla kokonaisvaikutus.**

Raportti luku 11 (tasapuolisuus) ja ”Kunnan näkökulma” -laatikot luvuissa 3–10.

8 · PÄÄSUOSITUS

Herralan, Nostavan, Pyhäniemen ja Hämeenkosken koulut säilyvät palveluverkossa.

Palvelusuunnitelma hyväksytään vasta, kun kolme ehtoa täyttyy:

1

Laskelmat kuntoon

Herralan laskelma avataan tai poistetaan. Herralan jatkamiselle oma laskelma ja vaikutusarvio. 5.–6. luokkien vertailu korjataan.

2

Jatkuvuusarvio rajan tilalle

Huomioon vuosiluokkarakenne, trendi, kaavoitettu kasvu ja kokonaisnettovaikutus. Nostavaa ei arvioida ennen Kyyhkylä I:n vaikutusta.

3

Lapset ja huoltajat kuullaan

Huoltajat koulukohtaisesti kuten 2016, oppilaat ikätasoisesti. Pyhäniemen päiväkoti siirtyy, kun kunnan omat 7 edellytystä on dokumentoitu.

Ehdot ovat valmistelutyötä, eivät määrärahakysymyksiä. Suositus ei vastusta talouden tasapainottamista.

Raportti luku 12, suositukset 1–7; päättäjätiivistelmä (korjattu 17.10.2026).

8 · VALTUUSTOKAUDEN AIKANA

Jokaiselle kylälle oma elinvoimapolku – kynnyksen sijaan kehittäminen

Herrala

Kylän omatoimisuus – kuituosuuskunta – kumppanuuden lähtökohdaksi tonttimarkkinoinnissa. Yhdysluokka kehitetään vahvuudeksi.

Nostava

Koulu asemataajaman ensimmäiseksi palveluksi. Kyyhkylän markkinoinnissa koulu on vetovoimatekijä.

Pyhäniemi

Päiväkodista ja koulusta onnistunut monitoimikoulu, jota seurataan ja arvioidaan.

Hämeenkoski

Koulun, päiväkodin ja Koskihallin kampukselle palvelukeskuksen suunnitelma – ennen kuin luvut pakottavat.

Jäljitettävyys: jokaiselle päätösluvulle lähde, laskelma ja vastuutaho

Varautuminen ja salit mukaan jokaiseen vaikutusarvioon

Jälkiseuranta: säästöjen toteuma valtuustolle 2 ja 4 vuoden kuluttua

Malli on kunnan oma: ”kunta on kumppanina kylän omatoimisuuden pohjalta syntyvässä toteutusmallissa” (PS s. 52).

Raportti luku 12, suositukset 7–11; päättäjätiivistelmä.

8 · PÄÄTTÄJÄN MUISTILISTA

Tilanne 28.9. aineistossa

Kahdeksan kysymystä ennen valtuuston päätöstä

1	Mikä osa säästöstä riippuu kouluverkosta?	Ei
2	Millä laskelmalla Herralan säästöluku on saatu?	Ei
3	Mitä Herralan jatkaminen maksaa omana laskelmanaan?	Ei
4	Miksi raja on 40 – ja kohteleeko se 1–4- ja 1–6-kouluja samoin?	Ei
5	Miten Nostavan kaavoitettu kasvu otetaan huomioon?	Ei
6	Onko lapsivaikutukset arvioitu ja lapsia kuultu?	Ei
7	Onko arvioitu tulopuoli – lapsiperheiden veto- ja pitovoima?	Ei
8	Onko koulumatkat ja varautumisen riskit arvioitu?	Ei

Jos vastaus on yhä ”ei”, tietopohja ei ole valmis päätökseen. Kysymykset voi esittää sellaisenaan kokouksessa ja kirjata pöytäkirjaan.

Vastaukset kunnan 28.9.2026 asiakirjojen ja tietopyyntövastausten mukaan. Raportti: Päätöksentekijän muistilista.

KYLIEN ETU ON KOKO HOLLOLAN ETU.

Kiitos – nyt keskustellaan.

Selvitys ja päättäjätiivistelmä: **karilehtola.fi/hollola-selvitys**

Kari Lehtola · kari.sivistys@gmail.com · +358 50 357 2772

Sivistys ei kumarra – se perustelee.

